

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. I. De simplicitate Dei

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

DISPUTATIO IV.

De attributis in particulari.

Consideratis attributis Dei in communi, ad singula in particulari explicanda progredimur; & primò ea quæ ad esse Divinum pertinent exponemus; deinde de his quæ spectant ad operationem, mirum scientia, voluntate, iustitia, misericordia, amore, providentia, aliisque similibus, disseremus.

ARTICULUS I.

De Simplicitate Dei.

Ad questionem 3. Divi Thomæ.

Rectè docet Dionysius libro de mystica Theol. cap. 2. Theologum, dum ad Dei cognitionem procedit, prius sculptoris artem & deinde pictoris industriam imitari debere. Sicut enim sculptor, talem ligni vel marmoris materiam cadit, dolat, sculpi, levigat, sicque per destructionem statuam perficit, ita & Theologus, ut perfectam divinæ essentia ideam efformet, prius debet ab illa simplicissima, & actualissima natura, omnes defectus & imperfectiones creaturarum abstrahere, & postea ad instar pictoris, diversis coloribus eam depingere, variisque perfectionibus eam exornare. Hanc artem imitatur Doctor noster Angelicus, priusquam enim agat de perfectione Dei, & de ejus bonitate, infinitate, immensitate, aliisque attributis ad esse Dei pertinentibus, ejus simplicitatem considerat, & ab illa purissima essentia, omnem defectum potentialitatis, compositionis, vel componibilitatis excludit. Cui ordini & methodo inhaerentes, priusquam de perfectione Dei, ejusque bonitate disputemus, pauca de divina simplicitate dicemus.

§. I.

Demonstratur Deum esse omnino simplicem, & realis compositionis expertem.

1. Notandum primò: Nomine simplicitatis in genere, nihil aliud significari, quam negationem compositionis, quæ triplex à Philosophis assignatur: Una physica ex materia & forma, vel ex objecto & accidente: Alia metaphysica ex essentia & existentia, vel ex supposito & natura; & alia logica, ex genere & differentia.
2. Notandum secundò: Præter compositionem intrinsecam, simplicitati repugnantem, aliam esse extrinsecam, quæ aliquid cum alio componit, quamvis in se non componatur, quæque ipsum denominat activè componens, non compositum: Ut constat in materia prima, quæ licet sit in se intrinsecè incomposita, venit tamen in compositionem aliorum, & est primum subiectum ex quo omnia elementa & mixta componuntur. His præmissis.
3. Dico primò: Deum esse simplicissimum, & realis compositionis expertem.
Hanc veritatem multipliciter demonstrat D. Thomæ hic art. 7. Primò, quia omne compositum est posterius suis componentibus, & dependens ab eis: Sed Deus est primum ens; & in eo nihil est prius & posterius, nec ab alio de-

Tom. I.

pendens: Ergo est simplex & incompositus.

Secundò, Omne compositum causam habet quæ conjungat extrema; quæ enim inter se diversa sunt, in aliquod unum non conveniunt, nisi per aliquam causam adunantem: At Deus causam non habet, sed est prima omnium causa: Ergo non est compositus.

Tertio, In omni composito est aliquid quod non est ipsum, nulla enim partium hominis, est homo, nec aliqua pars pedis, est pes: Sed in Deo nihil est quod non sit Deus: Ergo in illo nulla est compositio.

Quartò, Quidquid ex pluribus componitur, ex imperfectis conflatur, ut ait Damascenus libro 1. fidei orthodox. At in Deo, nihil potest esse imperfectum: Ergo & nihil compositum. Quam rationem eleganter expressit Hilarius 7. de Trin. his verbis: Non ex compositis atque inanimis Deus, qui vita est, subsistit; neque qui virtus est, ex inferioribus continetur; neque qui lux est, obscuris coarctatur; neque qui spiritus est, ex disparibus formabilis est: totum quod in eo est, unum est.

Denique eadem veritas in dictione demonstrari potest: Quanam enim in Deo esset compositio? Non ex membris humanis, vel partibus integrantibus, ut fingebar Antropomorphitæ; incorporeus enim est, & summus spiritus. Non ex materia & forma, est enim summè immaterialis, & ab omni materia labe segregatus. Neque ex potentia & actu, cum sit actus purissimus. Non ex natura & supposito, est enim per se subsistens. Non ex essentia & existentia, est enim suum esse. Non ex subiecto & accidente: est enim immutabilis. Nec denique ex essentia & attributis, vel relationibus, cum nulla inter illa sit distinctio modalis, vel formalis, ut supra contra Durandum & Scotum ostendimus. Ineffabilem ergo simplicitatem, quæ Deus (inquit Dionysius) tam parvus est, ut nihil sit; tam magnus, ut omnia sit: tam simplex, ut nihil possit illi adimi, ita plenus & abundans, ut nihil possit illi adduci! Duplex igitur est distinguenda simplicitas, una quæ provenit ex potentialitate & defectu: alia quæ procedit ex actu & forma: illa pauperem efficit, ista divitem; prima imperfectionem secum affert, secunda summam denotat perfectionem: prima convenit materia prima, quæ est infimum omnium entium, & prope nihil, ac primum subiectum, ex quo fiunt omnes generationes & mutationes; secunda verò est propria Deo, qui est primum ens, actus purus, ac summè immaterialis, & qui (ut notat Cornelius Mussus in libro de divina historia) dicitur unus, non solum quia non habet socios alios Deos, sed quia in Deo nihil est quod non sit Deus, & omnia in se unit; ea enim quæ sunt in Deo, non sunt tantum in Deo, vel Dei, vel circa Deum, sed sunt ipse Deus. Nudum habet divinitatem, sed est ipsa Deitas: totum est sine partibus, substantia sine accidentibus, differt ab omnibus sine differentia; subsistit, sed est ipsa et sua hypostasis; existit, sed est suum esse; intelligit, sed est suum intelligere; agit, & est sua actio, & suum agere. Denique ut ait Boetius in prosa de Trinitate.

Simplex esse simplex posse:

Simplex velle simplex posse:

cuncta sunt simplicia.

Contra hoc attributum militat præcipuè error Antropomorphitarum, qui Deum dicebant esse corporeum, eique figuram, & membra humana

L 2

affiu-

affingebant. In quem errorem, nonnullos Aegypti Monachos, solâ imperitiâ, & rusticitatis simplicitate, lapsos esse, referunt S. Augustinus libro 1. de moribus Eccles. cap. 10. & Cassianus collat. 10. cap. 2. 3. & 5. Hunc reprobatur Scriptura variis in locis, in quibus Deus vocatur Spiritus: Joan. 4. Spiritus est Deus. 2. ad Corinth. 5. Dominus autem Spiritus est. Actorum 12. Non debemus existimare sculpturam artis, & cogitationis hominis, divinum esse simile. Et ad Romanos 1. Dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt & mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei, in similitudinem imaginis corruptibilis hominis: quod directe contra Antropomorphitarum pugnat errorem.

6. Nec illis favent quaedam Scripturae loca, in quibus Deo attribuuntur membra corporea, ut Job 40. Si habes brachium sicut Deus; & actiones quaedam humanae: ut videre, audire, sedere, stare. Vel etiam trina dimensio, ut Job 11. Excellentior calo est, & quid facies? profundior inferno, & unde cognoscas: longior terra mensura ejus, latior mari. Haec enim in sensu metaphorico intelligenda sunt, ita ut profunditas, vim ejus cognoscendi occulta; altitudo excellentiam virtutis ejus super omnia, sive potentiam Dei omnia gubernantem, & conservantem: longitudo durationem, latitudo affectum dilectionis ad omnia denotet. Vel ut profunditate, incomprehensibilitas Dei: longitudine, processus virtutis ejus ad omnia penetrantis: latitudine, protectio ejus omnia continens, significentur, ut notat S. Thomas hic art. 1. ad 1. ex S. Dionysio cap. 9. de div. nom. Eodem modo, oculis Dei, ejus scientia & providentia: brachio & manibus, ejus potentia operativa ad extra: pedibus, amor & affectus, vel etiam operatio transiens, designantur. Denique dicitur Deus sedens propter suam immobilitatem, & auctoritatem: stans, propter suam fortitudinem, ad debellandum omne quod ipsi adversatur: nec aliter ad illum acceditur, vel ab illo receditur, quam affectibus mentis: juxta S. Thomam ibidem ad 3. 4. & 5.

7. Non licet etiam, ex eo quod homo sit factus ad imaginem & similitudinem Dei, inferre Deum esse corporeum, humanamque habere figuram, ut enim notat idem S. Doctor hic art. 1. ad 2. post D. Augustinum libro 1. de Doct. Christ. & in Psalmum 48. imago Dei non est in homine secundum corpus, sed secundum intellectum & rationem, quae sunt incorporea. Vel ut docet Chrysostomus homilia 8. in Genesim, imago Dei in homine, est ratioe dominii, & principatus quem habet in ceteras creaturas: Unde postquam Deus dixit Genesim 1. Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, statim addit, ut prae sit piscibus maris, & volatilibus caeli.

8. Non obest etiam divinae simplicitati, mysterium Trinitatis, quamvis in eo fides agnoscat tres personas realiter distinctas, & in eadem essentia intime conjunctas. Ut enim docet S. Doctor in 1. dist. 8. quaest. 4. art. 1. ad 4. Perfectio personalis comparata ad essentiam, non differt re ab ipsa, & ideo non facit compositionem cum ea: sed comparata ad suum correlativum, facit distinctionem realem; sed ex illa parte non est aliqua unio, & ideo nec compositio. Quibus verbis declarat, quod ut divinae persona compositionem efficerent cum essentia, deberent uniri inter se, sub ea ratione quâ relative distinguntur: sic verò non uniantur;

sed potius opponuntur; sed solum quâ ratione comparantur ad essentiam, cum qua realiter identificantur; & sic ex neutra parte faciunt compositionem: non ex parte essentiae, propter defectum distinctionis; nec ex parte correlativorum, propter defectum unionis.

S. II.

Demonstratur Deum non posse in compositionem aliorum venire.

9. Dico secundò, impossibile esse quod Deus veniat in compositionem aliorum, saltem per modum partis intrinsecè componentis. Est contra quosdam antiquos Philosophos, qui, ut refert S. Augustinus libro 7. de civit. arbitrati sunt Deum esse animam mundi, & singulas ejus partes informare, sicut anima informat partes corporis humani: quod etiam asseruit Almatius, damnatus in Concilio Lateranensi: Cujus mentem (inquit Concilium) sic pater mendacis excavit, ut ejus doctrina, non tam haeretica, quam insana sit. Est etiam contra quendam Davidem de Dinando, qui ut dicit S. Thomas hic art. 8. Stultissime posuit Deum esse materiam primam.

10. Probatur conclusio triplici ratione, quam ibidem insinuat S. Doctor. Prima est, quia Deus est prima causa efficiens rerum omnium, Cujus non est intrinsecè componere, sed extrinsecè efficere composita. Secunda, Deus est primo & per se agens: quod autem venit in compositionem, non est primo per se agens, sed potius factum, & compositum. Tertia, Deus est ens perfectissimum, & completissimum: omnis autem pars componens, est imperfecta & incompleta, & pendet à causa efficiente, ut alteri conjungatur: Ergo impossibile est, quod Deus veniat in compositionem alicujus per modum partis.

11. Dices: Persona Christi est composita ex personalitate Verbi & humanitate assumpta, ut docent Theologi in Tractatu de Incarnatione, & definitur in Synodo generali, his verbis: Si quis non confiteatur unionem Verbi ad carnem conjunctam animae rationali, secundum compositionem, anathema sit. Et Leo Papa Epistolâ ad Julium, docet Christum constare ex tribus substantiis: scilicet Verbo, animâ, & carne: Ergo Deus potest venire in compositionem alterius.

12. Respondeo concessio Antecedente, distinguendo Consequens. Ergo potest venire in compositionem alterius, per modum partis materialis, aut formalis intrinsecè componentis, nego: per modum termini completis & actualis aliquam naturâ, concedo. Sive ut alibi dicunt: compositio ex his, nego: compositio cum his, concedo.

13. Explicatur: Duplex datur compositio: una quae fit ex partibus, & entibus incompletis, quorum unum ab alio perficitur & actuatur, & vocatur compositio ex his: qualis est compositio ex materia & forma, vel ex subjecto & accidente; & haec cum essentialiter involvat imperfectionem dependentiam, vel informationis, Deo repugnat. Alia verò est quâ terminus unitur rei terminabili, eam intrinsecè complendo, actuando, & terminando: quo pacto substantia unitur naturae, & vocatur compositio cum his; & haec nullam includit dependentiam, vel informationem, aut imperfectionem ex parte termini: sed potius summam in eo denotat actualitatem, & perfectionem. Et hoc genere compositionis, quae nullo modo divinae simplicitati officit, docent

Theolo-

Theologi cum S. Thoma 3. parte, quæst. 2. art. 4. personam Christi ex personalitate Verbi Divini, & humanitate assumptæ, esse compositam, ut in Tractatu de Incarnatione latius exponemus.

§. III.

Excluditur etiam à Deo compositio rationis.

12. **D**ico tertio: In Deo non esse compositionem rationis ex genere & differentia. Ita D. Thomas hic art. 5. cont. Gent. cap. 25. & de ente & essentia cap. 6. ubi variis rationibus hanc veritatem demonstrat.

Prima est, Deus est actus purus: Ergo non componitur ex genere & differentia. Probatur Consequenter: genus dicit potentiam perfectibilem per differentiam: Ergo si Deus sit actus purus, non potest componi ex genere & differentia: nam purus actus, nullam debet habere permutationem potentie.

Dices cum Nominalibus: Actum purum excludere solum à se potentiam realem, non autem potentiam rationis, qualis est illa quæ generi in comparatione ad differentias competit.

Sed contra: licet hæc compositio sit rationis, debet tamen habere fundamentum ex parte rei cognitæ, cum non sit compositio rationis ratiocinantis, sed ratiocinatæ; & cum intellectus noster non fundet ad libitum in aliqua re, conceptum generis & differentia: Sed fundamentum gradus generici est potentialitas quæ reperitur in natura quæ denominatur genus: Ergo ut aliqua natura componatur ex genere & differentia, debet habere aliquid potentialitatis, & aliquid actualitatis, quod actui puro repugnat.

13. **S**ecunda ratio: Si Deus componitur ex genere & differentia, vel illud genus ex quo componeretur, & in quo cum rebus creatis univoce conveniret, esset ens, vel substantia? Neutrum dici potest: Ergo Deus non componitur ex genere & differentia. Minor probatur quantum ad utramque partem. Et primo quod non possit esse ens: tum quia, ut suppono ex Metaphysica, ens non est univoceum, sed analogum ad Deum & creaturas. Tum etiam, quia genus debet esse extra suas differentias: ens autem, cum sit transcendens, in omnibus formalitatibus & differentis rerum includitur. Quod verò non possit esse substantia, sic ostenditur. Supremum genus prædicamenti substantiæ, est illud cui competit aptitudinaliter tantum, seu radicaliter esse per se; & cui convenit secundario tanquam proprietas, subsistere accidentibus, & esse subiectum contrariorum: At Deus, cum sit suum esse per se subsistens, non potest habere hanc perfectam aptitudinalem, seu radicalem, sed tantum actualem & exercitam: & cum sit immutabilis, non potest subsistere alicui accidenti, nec esse subiectum contrariorum: Ergo substantia non potest esse genus ex quo Deus componatur, & in quo cum rebus creatis univoce conveniat.

14. **T**ertia ratio sumitur ex infinitate Dei, & potest sic formari: Impossibile est quod essentia simpliciter & in genere entis infinita, consistat genere & differentia: Sed essentia divina est simpliciter & in genere entis infinita: Ergo non potest consistere genere & differentia. Minor patet, Major probatur. Impossibile est id quod est infinitum in aliquo ordine, constare ex duabus rationibus, in eodem ordine finitis & limitatis: Sed genus & differentia sunt quid finitum & limita-

A tum in ratione entis: Ergo impossibile est quod essentia infinita consistat genere & differentia. Major est evidens, quia ex rationibus finitis, nihil nisi finitum fieri potest. Minor probatur: Genus & differentia, se invicem excludunt in suis conceptibus: Ergo conceptus differentia, non includit rationem entis, quam continet conceptus generis, nec è converso, genus rationem entis, quam continet differentia: Ergo qualibet ex istis duabus rationibus, est finita & limitata perfectionis in ratione entis, & non infinita cum infinitum in quolibet genere, omnes illius perfectiones includat.

B Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Genus & differentia sunt partes metaphysicæ, speciem componentes, & sese mutuo excludentes: genus enim in suo conceptu non includit etiam implicitè differentiam, nec differentia genus: Sed impossibile est in ente infinito dari duas rationes, aut perfectiones, se invicem excludentes, & quarum una, implicitè saltem, non includatur in alia: Ergo impossibile est, in ente infinito dari compositionem ex genere & differentia. Major constat, Minor verò probatur. Impossibile est in ente infinito dari aliquam rationem vel perfectionem, quæ in suo conceptu aliquid imperfectionis includat, aliàs illud non esset infinite perfectum: Sed illa perfectio quæ à suo conceptu aliam excludit, aliquam imperfectionem importat, nam excludere à se aliquam perfectionem, imperfectio est: Ergo repugnat in ente infinito dari aliquam perfectionem, quæ à suo conceptu aliam excludat, eamque implicitè saltem non includat.

C Confirmatur amplius: Sicut repugnat aliquam lineam esse infinitam, si sit terminata propriis terminis, scilicet punctis, ita implicat aliquam substantiam esse in genere entis infinitam, si sit terminata propriis terminis essentia: Sed termini essentia sunt genus & differentia: Ergo implicat aliquam substantiam infinitam consistere genere & differentia.

D Quarta ratio: Illud omne quod constat genere & differentia, debet habere existentiam à sua essentia distinctam: Sed Deus, cum sit actus purus, & per se existens, non habet existentiam à sua essentia distinctam: Ergo non componitur ex genere & differentia. Minor constat, Major probatur. Ut enim docent Caietanus de ente & essentia cap. 6. & Ferrariensis 2. contra Gentes cap. 95. fundamentum compositionis ex genere & differentia, in substantiis spiritualibus, est distinctio essentia ab existentia: quia cum essentia importet ordinem ad existentiam, sicut potentia ad actum, penes majorem, vel minorum elongationem ab existentia, possunt in ipsa essentia concipi gradus magis & minus potentiales, ex quibus qui propinquior est existentia, se habet respectu remotioris, ut actualis ad potentialem, & ut differentialis ad genericum. Unde substantia spiritualis ex genere & differentia constans, necesse est debet habere essentiam ab existentia distinctam, ut in ea aliquid magis propinquum, & aliud magis elongatum ab existentia concipi possit. Ad cuius rationis efficaciam, Ferrariensis existimat sufficere quod esse distinguatur ratio ne ab essentia: Caietanus verò & alii Thomista, probabilius sentiunt, D. Thomam aliquid amplius velle, & intendere, quod in re composita ex genere & differentia, existentia debet realiter ab essentia distinguui.

16. Dices: Inter attributa divina & essentiam, datur distinctio rationis cum fundamento in re, ut supra ostendimus contra Nominales: Ergo & compositio rationis, qualis est compositio ex genere & differentia. Consequentia patet, tum ex paritate rationis, tum etiam quia ad compositionem rationis sufficit sola distinctio rationis inter extrema quæ per intellectum uniantur.

Respondeo primò, distinguendo Antecedens: Inter attributa divina & essentiam, datur distinctio rationis, per modum excludentis & exclusi, nego Antecedens: per modum expliciti & impliciti, concedo Antecedens, & nego Consequentiam: nam ad compositionem ex genere & differentia, requiritur distinctio rationis per modum excludentis & exclusi, cum gradus genericus à suo conceptu excludat differentialem, nec in eo implicitè includatur.

Respondeo secundò, dato Antecedente, negando consequentiam, & paritatem. Ratio discriminis est, quia distinctio rationis attributorum ab essentia, fundatur in eminentia divinæ naturæ, quæ licet sit in se simplicissima, est tamen virtualiter multiplex, ut in præcedenti disputatione exposuimus: compositio verò ex genere & differentia, fundatur in potentialitate & actualitate, vel in compositione ex essentia & existentia, quæ repugnant actui puro, & enti per essentiam.

ARTICULUS II.

De Perfectione Dei.

Ad questionem 4. Divi Thomæ.

Hactenus sculptoris munere functus sum, tollendo à divino & increato esse defectus creaturarum qui obscurare vel impedire poterant divinæ formæ & pulchritudinis aspectum: nunc ad pictoris artem me converto, ut sicut ille, superinductis tabulæ variis colorum lineamentis, imaginem effingit; ita attribuendo Deo rerum omnium perfectiones, pulcherrimam & ornatissimam divinitatis formam, rudi saltè penicillo depingam. Sicut fecit, Sponsa in Canticis, ubi adjurata à sodalibus, ut qualis esset dilectus ejus enarraret: *Dilectus meus* (inquit) *candidus & rubicundus, electus ex millibus, caput ejus aurum optimum, coma eius sicut elata palmarum, nigra quasi corvus &c.* Denique ut sponsa pulchritudinem describat, non singulorum hominum, sed totius universi perfectiones recenset: ut significet in Deo creaturarum omnium perfectiones eminentissimo modo præexistere, quod §. sequenti demonstrabimus.

§. I.

Demonstratur Deum esse summè perfectum, & in eo perfectiones omnium rerum contineri.

17. Dico primò, rerum omnium perfectiones esse in Deo, ac proinde illum esse summè & infinite perfectum.

Probatum primò ex Scriptura, & Sanctis Patribus: dicitur enim Psalmo 49. *Pulchritudo agri mecum est: quæ verba expendens Augustinus ibidem, subdit: Quid enim cum illo non est? cum illo ager, cum illo species terræ, cum illo species cæli, cum illo omnia volatilia, quia ipse omnia.* Item Exodi 3. Deus

A plenitudinem essendi sibi tribuit, his verbis: *Ego sum qui sum, & qui est misit me ad vos.* Et cap. 33, cum Moyses ab illo petisset, ut sibi ostenderet omnem gloriam suam, respondit, *Ostendam tibi omne bonum.* per hoc aperte indicans, omnem bonitatem & perfectionem, in ipso perfectissimo modo contineri. Quod etiam testatur nomen יהוה, Iehova, quod interpretatur unus & omnia, & derivatur à radice Hebraica יהיה Hiah, quæ significat ipsum esse, seu ipsam essendi plenitudinem, ut supra annotavimus: unde à Nazianzeno Deus, *μελαγος θεος*, id est pelagus quoddam essentia, immensum, & infinitum, & à Trimegisto, *Rerum omnium universitas* appellatur. Et similiter B Græci, illum *το παν*, id est *universum*, nominarunt, ut significarent in illo omnia eminentissimo & perfectissimo modo contineri. Unde in oraculo illo, *Magnus Pan mortuus est*, cujus meminit Plutarchus in libro de Oraculorum defectu: Christus vocatur *Magnus Pan*, quia est omnium dominus, & universa in se continet. Et alii aliter id intelligant. Eodem juxta multorum interpretationem pertinet illud quod Deus dixit Moysi Exodi 33. *Ego ostendam omne bonum tibi, nimirum quia in Deo sunt omnia, perfectissimo & eminentissimo modo.* Unde egregiè Nazianzenus in quodam carmine.

In te omnia permanent, ad te confestim festinant omnia,

C *Tu omnium finis, tu unus, & omnia, & nihil rerum,*

Cum neque unum sis, neque omnia, quem te appellem,

Qui solus innominabilis, & omni-nomius?

Quos versus sic exponit Leslius libro 1. de perfectionibus divinis cap. 1. dicitur esse omnia, quia omnia in ipso continentur, ita ut sit omnia formaliter, vel eminenter. Dicitur esse nihil rerum, quia est supra omnia, quæ à nobis concipi possunt. Simili modo dicitur innominabilis, & omni-nomius; Et si enīa pluribus nominibus appellatur, ut à nobis aliquomodo concipi possit; nullum tamen nomen, nullaque nostra conceptio, illum exprimere potest, prout est in seipso; juxta illud ejusdem Nazianzeni oratione de fide, quæ est 49. *Certe hoc Deus est, quod cum dicitur, non potest dici; cum asseratur, non potest asseri; cum definitur, ipsa definitione crescit.*

Probatum insuper conclusio rationibus D. 18. Thomæ hic art. 2. & primo contra Gentes c. 28. & 38. & lib. 2. cap. 2. Prima potest sic proponi. Deus est ipsum esse per se subsistens, & per essentiam: Ergo omnes rerum perfectiones in se continet. Consequentia probatur: Omnis perfectio petitur penes aliquod esse; justitia enim dat esse justum, potentia esse potentem, sapientia esse sapientem: Ergo ubi erit tota plenitudo essendi, & totius esse latitudo, ibi etiam erit omnis perfectio. Unde egregiè Bernardus de Deo percontatur, ac sibi ipse respondet: *Quis est? Non sane occurrit melius quàm qui est.* Hoc ipse de se voluit responderi, hoc docuit dicente Moysè ad populum, ipso quidem injungente, *Qui est misit me ad vos. Merito quidem. Nil competentius aternitati, quæ Deus est. Si bonum, si magnum si beatum, si sapientem, vel quidquid tale de Deo dixeris, in hoc verbo instauratur, quod est, est. Nempe hoc est esse, quod hoc omnia esse. Si centum talia addas, non recessisti ab esse. Si ea dixeris, nihil addidisti: Si non dixeris, nihil minuisisti. Si didisti hoc tam singulare, tam summum esse, novum in comparatione hujus quidquid hoc*